

**Міністерство освіти і науки України
Міністерство соціальної політики України**

*Державний стандарт
професійно-технічної освіти*

ДСПТО 8331.А.01.50 - 2016
(позначення стандарту)

Професія: Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва
Код: 8331
Кваліфікація: тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва
категорії В2

*Видання офіційне
Київ - 2016*

I. Освітньо-кваліфікаційна характеристика випускника професійно-технічного навчального закладу

(підприємства, установи та організації, що здійснюють (або забезпечують) підготовку (підвищення кваліфікації) кваліфікованих робітників)

1. Професія: 8331 Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва

2. Кваліфікація: тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва категорії В2

3. Кваліфікаційна характеристика

Завдання та обов'язки

Самостійно виконує збиральні роботи на кормозбиральних комбайнах з дотриманням вимог агротехніки та агротехнології. Запобігає втратам сировини під час заготівлі різних видів кормів. Проводить технологічні регулювання, налагодження та ремонт кормозбиральних машин. Виконує слюсарні роботи середньої складності під час експлуатації, технічного обслуговування та ремонту кормозбиральних машин. Проводить щозмінне технічне обслуговування кормозбиральних машин. Додержується правил і норм з охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

Повинен знати: правила, способи і особливості виконання збиральних робіт на самохідних кормозбиральних машинах згідно з вимогами агротехніки та агротехнології; будову, принцип дії та правила їх технічної експлуатації; конструктивні особливості та правила експлуатації кормозбиральних машин різних типів і модифікацій; способи виконання слюсарних робіт під час експлуатації, технічного обслуговування та ремонту кормозбиральних комбайнів; шляхи та засоби запобігання втратам кормової сировини під час збирання врожаю.

Кваліфікаційні вимоги

Повна або базова загальна середня освіта. Професійно-технічна освіта або професійно-технічне навчання за програмами підготовки тракториста-машиніста сільськогосподарського виробництва. Кваліфікаційна атестація на право керування машинами категорії В2. Наявність кваліфікаційного посвідчення на право керування тракторами цієї категорії. У разі підготовки за двома або кількома категоріями – без вимог до стажу роботи.. За інших умов – стаж керування машинами категорії А1 не менше одного року.

Приклади робіт

1. Виконувати операції технічного обслуговування кормозбиральних машин.
2. Виконувати операції з технологічного налагодження кормозбиральних машин.
3. Керувати кормозбиральними машинами.
4. Виконувати технологічні операції кормозбиральними машинами:
жаткою для збирання трав;
підбирачем валків;
жаткою для збирання високостеблових силосних культур;
косаркою-плющилкою.
5. Визначати несправності кормозбиральних машин та усувати їх.

6. Виконувати операції по підготовці кормозбиральних машин до зберігання, та при знятті їх із зберігання.

- 1. *Вимоги до освітнього рівня осіб, які навчатимуться в системі професійно-технічної освіти***

- 4.1. При продовженні навчання

- Повна або базова загальна середня освіта.

- 4.2 При підвищенні кваліфікації

- Професійно-технічна освіта або професійно-технічне навчання, стаж роботи за професією тракториста-машиніста сільськогосподарського виробництва категорії А1 не менше одного року.

- 4.3. Після закінчення навчання

- Повна або базова загальна середня освіта, професійно-технічна освіта або професійно-технічне навчання, освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» за професією Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва категорії В2.

- 2. *Сфера професійного використання випускника***

КВЕД ДК 009:2010: 01 Сільське господарство

- 6. *Специфічні вимоги***

- 6.1. Вік: прийняття на роботу здійснюється відповідно до законодавства.

- 6.2. Стать: чоловіча (обмеження отримання професії по статевій приналежності визначається переліком важких робіт і робіт із шкідливими та небезпечними умовами праці, на яких забороняється використання праці жінок, затверджених наказом МОЗ України № 256 від 29.12.1993, п. 2.7).

- 6.3. Медичні обмеження.

7. Порівняльна таблиця кваліфікаційної характеристики та професійних профільних компетентностей

Код компетентності	Найменування компетентності	Згідно з ДКХП, категорії В2
<i>ТрВ2 – 1</i>	<i>Виконання збиральних робіт на кормозбиральних комбайнах з дотриманням вимог агротехніки та агротехнології</i>	Самостійно виконує збиральні роботи на кормозбиральних комбайнах з дотриманням вимог агротехніки та агротехнології; запобігає втратам сировини під час заготівлі різних видів кормів; проводить технологічні регулювання, налагодження кормозбиральних машин. Додержується правил і норм з охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки
<i>ТрВ2 – 2</i>	<i>Виконання слюсарних робіт під час експлуатації, технічного обслуговування та ремонту кормозбиральних машин</i>	Виконує слюсарні роботи середньої складності під час експлуатації, технічного обслуговування та ремонту кормозбиральних машин; проводить щозмінне технічне обслуговування кормозбиральних машин
<i>ТрВ2 – 3</i>	<i>Індивідуальне навчання керуванню кормозбиральними комбайнами</i>	

Базовий навчальний блок та зміст професійних базових компетентностей
(типова програма базового блоку)

Інтегральна компетентність: готовність до подальшого засвоєння модулів

Код компетентностей	Найменування компетентностей	Зміст професійних базових компетентностей
БК.1	<i>Розуміння та дотримання Правил дорожнього руху</i>	Знати: Правила дорожнього руху в останній офіційній редакції Уміти: застосовувати вимоги Правил дорожнього руху при експлуатації техніки
БК.2	<i>Дотримання та виконання вимог охорони праці</i>	Знати: Правила технічної експлуатації кормозбиральних комбайнів Уміти: забезпечувати особисту безпеку в процесі виконання робіт; безпечно експлуатувати кормозбиральні машини
БК.3	<i>Розуміння та дотримання вимог безпеки руху</i>	Знати: вимоги безпеки руху Уміти: застосовувати вимоги безпеки руху при експлуатації кормозбиральних комбайнів
БК.4	<i>Використання інформаційних технологій</i>	Знати: основи системи паралельного водіння на базі GPS навігації; роботу датчиків урожаю; моніторинг сільськогосподарських угідь, робочих ділянок полів; моніторинг техніки; агрохімічний моніторинг полів; основи складання карт врожайності; основи аналізу умов місцевості; основи автоматизованого збору даних на основі GPS навігації; оперативний облік механізованих робіт; основи технологічного планування й управління Уміти: паралельно водити машини на базі GPS навігації; користуватися датчиками урожайності; робити моніторинг сільськогосподарських угідь та робочих ділянок полів

Код навчальних модулів	Код компетентностей	Найменування професійних профільних компетентностей та навчальних модулів (або однакова назва для компетентності та модуля)
Кваліфікація: тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва категорії В2 Керування кормозбиральними машинами		
Тр В2	<i>Оволодіння операціями, способами та видами робіт, які повинен виконувати тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва категорії В2</i>	
	<i>ТрВ2 – 1</i>	Виконання збиральних робіт на кормозбиральних комбайнах з дотриманням вимог агротехніки та агротехнології
	<i>ТрВ2 – 2</i>	Виконання слюсарних робіт під час експлуатації, технічного обслуговування та ремонту кормозбиральних машин
	<i>ТрВ2 – 3</i>	Індивідуальне навчання керуванню кормозбиральними комбайнами

Навчальні модулі

Кваліфікація: тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва категорії В2

Код та найменування компетентностей	Код модуля компетентностей	Найменування модулів
<p><i>ТрВ2 – 1</i> Виконання збиральних робіт на кормозбиральних комбайнах з дотриманням вимог агротехніки та агротехнології</p>	<p><i>ТрВ2-1.1</i></p>	<p>Виконання збиральних робіт на кормозбиральних комбайнах з дотриманням вимог агротехніки та агротехнології</p>
<p><i>ТрВ2 – 2</i> Виконання слюсарних робіт під час експлуатації, технічного обслуговування та ремонту кормозбиральних машин</p>	<p><i>ТрВ2 – 2.1</i></p>	<p>Виконання операцій технічного обслуговування</p>
	<p><i>ТрВ2 – 2.2</i></p>	<p>Виконання ремонту кормозбиральних машин</p>
<p><i>ТрВ2 – 3</i> Індивідуальне навчання керуванню кормозбиральними комбайнами (поза сіткою навчального плану)</p>	<p><i>ТрВ2 – 3.1</i></p>	<p>Індивідуальне навчання керуванню кормозбиральними комбайнами</p>

**Типова програма
з підготовки за професією
Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва категорії В2
Інтегральна компетентність: здатність керувати машинами категорії В2**

Код	Професійні профільні компетентності	Зміст професійних профільних компетентностей
Модуль ТрВ2-1 <i>Виконання збиральних робіт на кормозбиральних комбайнах з дотриманням вимог агротехніки та агротехнології</i>		
ТрВ2-1.1	<i>Виконання збиральних робіт на кормозбиральних комбайнах з дотриманням вимог агротехніки та агротехнології</i>	<p>Знати: правила, способи і особливості виконання збиральних робіт на кормозбиральних комбайнах згідно з вимогами агротехніки та агротехнології; будову, принцип дії та правила їх технічної експлуатації; конструктивні особливості та правила експлуатації кормозбиральних машин різних типів і модифікацій; шляхи та засоби запобігання втратам кормової сировини під час збирання врожаю; підготовку кормозбиральних машин до роботи; технологічне налагодження; способи та засоби підвищення продуктивності праці; оформлення документації за пророблену роботу; правила охорони праці під час експлуатації та обслуговування комбайнів</p> <p>Уміти: готувати робоче місце, вживати заходів з метою уникнення шкоди для людей та довкілля; готувати поле до роботи; проводити технологічні регулювання, налагодження з урахуванням виробничих, технічних і погодних умов; запобігати втратам сировини під час заготівлі різних видів кормів; самостійно виконувати збиральні роботи на кормозбиральних комбайнах з дотриманням вимог агротехніки та агротехнології, а саме: збирання трав і високостеблевих культур, підбирання валків; збирання кормів косаркою-плющилкою; перевіряти якість виконаної роботи; проводити розрахунки, оформляти документацію; дотримуватись вимог охорони праці та збереження оточуючого середовища</p>
ТрВ2 – 2	<i>Виконання слюсарних робіт під час експлуатації, технічного обслуговування та ремонту кормозбиральних машин</i>	

<p>ТрВ2 – 2.1</p>	<p>ТрВ2 – 2.1 Виконання операцій технічного обслуговування</p>	<p>Знати: способи виконання слюсарних робіт під час технічного обслуговування та ремонту кормозбиральних машин; засоби технічного обслуговування; порядок щозмінного технічного обслуговування кормозбиральних машин; періодичність та порядок проведення технічного обслуговування кормозбиральних машин ТО-1, ТО-2; планово-запобіжну систему технічного обслуговування кормозбиральних машин; технічне обслуговування під час обкатки та експлуатації кормозбиральних машин; технічне обслуговування кормозбиральних машин під час зберігання; безпечні методи праці</p> <p>Уміти: виконувати слюсарні роботи середньої складності під час експлуатації, технічного обслуговування та ремонту кормозбиральних машин; виконувати операції щозмінного технічного обслуговування; виконувати періодичне технічного обслуговування №1, 2; проводити технічне обслуговування кормозбиральних машин під час підготовки до експлуатаційної обкатки, в період обкатки та після її закінчення; освоювати операції з технічного обслуговування у процесі підготовки самохідних кормозбиральних машин до зберігання і в період зберігання; дотримуватись технологічних вимог та безпечних методів праці</p>
<p>ТрВ2 – 2.2</p>	<p>Виконання ремонту кормозбиральних машин</p>	<p>Знати: способи виконання слюсарних робіт під час технічного обслуговування та ремонту кормозбиральних машин; нормативно-технічну документацію з ремонту кормозбиральних машин; види слюсарних робіт, що виконуються під час ремонту та технічного обслуговування самохідних кормозбиральних машин; організацію ремонту самохідних кормозбиральних машин; нормативно-технічну документацію з ремонту кормозбиральних машин; строк служби кормозбиральних машин; види спрацювань, їх характеристика; види ремонту і періодичність їх проведення; інструменти та пристрої для виконання розбирально-складальних і ремонтних робіт; загальну схему технологічного процесу ремонту кормозбиральних машин; технічні умови на ремонт; порядок розбирання і дефектування; ремонт робочого технологічного обладнання кормозбиральних машин; ремонт трансмісії, ходової частини; порядок складання та регулювання основних вузлів і агрегатів</p>

		<p>кормозбиральних машин; контроль за якістю ремонту; особливості безпеки виконання ремонту в польових умовах; вимоги безпеки праці під час виконання ремонтних робіт</p>
		<p>Уміти: виконувати слюсарні роботи середньої складності під час експлуатації, технічного обслуговування та ремонту комбайнів; готувати робоче місце; користуватись інструкціями з експлуатації машин; проводити регульовальні роботи гідростатичного приводу, готувати його до експлуатації; проводити технічне обслуговування моста ведучих коліс, мостів напрямних коліс, механізму повороту коліс; регулювати гальмову систему, кріплення кабін на самохідних кормозбиральних машинах; регулювати жатки для збирання трав і високостеблевих культур, мотовило, шнеки, механізми навіски; регулювати зазор між ножами барабана та протирізальним брусом, задану довжину різання, натяг пружини механізму підпресування рослинної маси перед подачею до подрібнювача змінного подрібнювально-кидального апарата і механізму реверса коробки передач приводу живильного апарата; замінювати ніж та опори ножа подрібнювального барабана; регулювати механізм повороту силосопроводу; готувати самохідні кормозбиральні машини до роботи після їх тривалого зберігання; заправляти гідростатичну трансмісію маслом; проводити технічне обслуговування кормозбиральних машин під час підготовки до експлуатаційної обкатки, в період обкатки та після її закінчення; перевіряти і регулювати натяг приводних пасів, тиск повітря в шинах, зазори між клапанами та коромислами, зчеплення основного двигуна; проводити мащення складових частин кормозбиральних машин відповідно до таблиці та карти мащення; дотримуватись технологічних вимог та безпечних методів праці</p>

ТрВ2 – 3	<i>Індивідуальне навчання керуванню кормозбиральними комбайнами</i>	
ТрВ2 – 3.1	<i>Індивідуальне навчання керуванню кормозбиральними комбайнами</i>	<p>Знати: Правила дорожнього руху та безпеки руху; призначення органів керування самохідних кормозбиральних комбайнів та прийоми користування ними; значення показань контрольних приладів; послідовність підготовки кормозбиральних комбайнів до пуску і порядок пуску двигуна (безпечні методи пуску двигуна)</p>

		<p>Уміти: включати та виключати безпечним способом органи керування; запускати безпечним способом двигун; починати рух та зупиняти кормозбиральні комбайни безпечними прийомами; керувати самохідними кормозбиральними комбайнами з навішеною жаткою по прямій та з поворотами; керувати самохідними кормозбиральними комбайнами з буксируванням транспортного візка з жаткою; дотримуватись Правил дорожнього руху та безпеки руху</p>

II. Типовий навчальний план підготовки кваліфікованих робітників

Професія: 8331_Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва

Кваліфікація: тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва

категорії В2

Загальний фонд навчального часу – 203 година

№ з/п	Навчальні предмети	Кількість годин				
		Всього годин	Базовий блок	Модуль ТрВ2 – 1	Модуль ТрВ2 – 2	Модуль ТрВ2 – 3
1	Загальнопрофесійна підготовка	3	3			
2	Професійно-теоретична підготовка	67	23	30	14	
3	Професійно-практична підготовка	120		90	30	
3.1	Виробниче навчання	54		42	12	
3.2	Виробнича практика	66		48	18	
4	Консультації	6				
5	Державна кваліфікаційна атестація	7				
6	Загальний обсяг навчального часу (без п.4)	197	26	120	44	
7	Індивідуальне навчання керуванню кормозбиральними комбайнами					4

Перелік основних засобів навчання (Категорія В2)

Найменування		Кількість на групу з 15 осіб		Примітка
		для індивідуального користування	для групового користування	
1		2	3	4
1.	Машини і механізми			
	Самохідний кормозбиральний комбайн		1	
2.	Устаткування			
	Верстак слюсарний		1	
	Верстат свердлильний настільний		1	
	Верстат точильний універсальний		1	
	Лещата слюсарні різного призначення		комплект	
	Плити: перевірочні, розмічальні		1	
	Прес		1	
3.	Інструменти та пристосування:			
	Набір слюсарних інструментів для виконання розбирально-складальних робіт при ремонті машин		5	
	Вимірювальні інструменти, що застосовуються під час слюсарних і ремонтних робіт		5	
	Набір спеціальних пристосувань і знімачів для запресовування і випресовування деталей і з'єднань		5	
	Комплект знімачів		5	